

فرهنگ واژگان اسلامی

فارسی - روسی

روسی - فارسی

دکتر حسین غلامی

استادیار دانشگاه تهران

غلامی، حسین
فرهنگ واژگان اسلامی فارسی - روسی و روسی - فارسی / حسین غلامی. -- تهران: انتشارات
بین‌المللی الهدی، ۱۳۸۴.
۱۶۰ ص.

ISBN 964 - 439 - 110 - 1

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص ۸۶ - [74].

۱. اسلام -- واژه‌نامه‌ها -- روسی. ۲. اسلام -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. ۳. فارسی -- واژه‌نامه‌ها --
روسی. ۴. زبان روسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. الف. عنوان.

۲۹۷/۰۳
۴۱۲۰۴ - ۸۴م

BP ۵/۹
کتابخانه ملی ایران

انتشارات بین‌المللی الهدی

تهران - صندوق پستی: ۴۳۶۳ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۶۶۴۰۶۲۶۱ فاکس: ۶۶۴۰۶۲۴۰

عنوان: فرهنگ واژگان اسلامی فارسی - روسی و روسی - فارسی

مؤلف: حسین غلامی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۴

ناشر: انتشارات بین‌المللی الهدی

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

چاپ: برهان (۲۲۵۴۶۳۴۳-۰۲۱)

شابک: ۹۶۲-۲۳۹-۱۱۰-۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

« بسمه تعالی »

با حمد و سپاس به پیشگاه خداوند علیم و درود به مقام نبوت محمد (صلی الله علیه و آله) و عترت پاک او تا ابدالآباد ...

در راستای اندیشه تدوین مجموعه ایی از واژگان اسلامی که ره توشه ای اندک برای همسفران و باورمندان به نظام راستین حکومت واحد جهانی و در تقابل با تهاجم فرهنگی یا به تشبیه زیبای مقام معظم رهبری « شبیخون فرهنگی »، همواره نیازی مبرم به مجموعه ای از واژگان اسلامی فارسی- روسی و بالعکس محسوس بوده است.

با توجه به این امر که تا کنون هیچ گونه فرهنگ لغتی در زمینه واژگان اسلامی روسی- فارسی و بالعکس تدوین یا تألیف نگشته است و با عنایت به نیاز روزافزون و مبرم دانشجویان و زبان آموزان ایرانی در ترجمه متون اسلامی روسی و فارسی به استفاده از چنین فرهنگ لغتی، مؤلف را بر آن داشته است تا در راستای پاسخگویی به این نیاز ضروری محققان و مترجمان متعهد، مجموعه ایی از واژگان و اصطلاحاتی را که دامنه شمول آنها بیشتر، تعابیر و مفاهیم قرآنی و اصطلاحات رایج در آثار ترجمه شده به روسی می باشد، گرد هم آورد.

برکسی پوشیده نیست که وسعت و قدمت دامنه فرهنگ و تمدن اسلامی چنان است که در چندین جلد نیز نمی توان تمامی مصطلحات را گرد هم آورد، اما، مؤلف تمامی تلاش خود را بر آن داشته است که در این فرهنگ هر چند کوچک، مهمترین و متداولترین اصطلاحات مهم و لغات پرکاربرد این تمدن کهن را، از آثار ترجمه شده به روسی، گرد هم آورد.

با عنایت به تخصصی بودن اصطلاحات اسلامی و دامنه شمول آنها و محدودیت آثار ترجمه شده به روسی، جهت تکمیل اصطلاحات از فرهنگ دو زبانه واژگان اسلامی فارسی- انگلیسی نیز استفاده شده است. در این اثر، صرفاً جهت احتراز از افزایش حجم کتاب و به منظور تمرکز در فهم و یافتن معادلهای دقیق اصطلاحات اسلامی، از ذکر اطلاعات دستوری و صرف افعال خودداری شده است.

با بررسی بیشتر در آثار ترجمه شده به روسی، مشخص گردید که برای ترجمه یک واژه، از معادلهای مختلفی استفاده شده است و گاه، در مواردی هم، یک معادل بیشتر مورد استفاده مترجمان قرار گرفته است؛ که البته در این اثر به همان معادل اشاره شده است. به عنوان مثال، برای جمله - او نماز می خواند. - چندین ترجمه و معادل در آثار مختلف ارائه شده است:

1- Он совершает молитву.

2- Он совершает намаз.

3- Он читает намаз.

با توجه به معنی جمله فوق الذکر و ارائه ترجمه دقیقتر مترجمان در کاربرد جمله سوم اتفاق نظر دارند و در این اثر هم معادل دقیق آن، یعنی جمله سوم آورده شده است. البته تجربه چندین ساله مؤلف در تدریس درس « بررسی ترجمه های متون اسلامی» در دانشگاه تهران به وی در انتخاب معادل دقیق برخی اصطلاحات اسلامی کمک نموده است.

در ترجمه متون اسلامی از فارسی به روسی به مواردی برخورد می کنیم که تحت هیچ شرایطی نمی توان به کمک یک کلمه مفهوم اصطلاح اسلامی را به روسی بیان نمود و ناگزیر به توضیح و تفسیر و بعضاً لازم است ترجمه تحت اللفظی ارائه گردد. حتی در املاهای اسامی خاص هم در آثار ترجمه شده، تفاوت هایی مشاهده می شود؛ به عنوان مثال، املاهای مختلف دو اسم خاص « محمد» و « حسین» را به ترتیب زیر مشاهده می نمایید:

محمد	حسین
Мухаммед	Гусейн
Мухаммад	Хусен
Мохаммед	Хусейн
Мохаммад	Хосейн

البته لازم به ذکر است که در ترجمه متون اسلامی از فارسی به روسی، برای

بیان دقیق معنی برخی اصطلاحات، حتی لازم است که در پانویست، برای این نوع اصطلاحات، توضیحاتی آورده شود تا در فهم درست معنی این دسته از ترکیبات اسلامی به روس زبانان کمک شود؛ به عنوان مثال توجه شما را به کلمه «اجتهاد» جلب می نماید:

اجتهاد

Иджтихад (достижение высшего звания, достижение звания муджтехида.);

آیت الله

Аятолла (титул главных муджтехидов);

سلام

Салам (заключительный возглас последнего раката намаза).

قابل ذکر است که با بررسی آثار نویسندگان روس در همین زمینه مشخص گردید که آنها نیز، در کاربرد بعضی اصطلاحات اتفاق نظر دارند و در بعضی موارد هم سلیقه ای عمل کرده اند. با تمامی این تفاسیر و حتی محدودیت تعداد آثار ترجمه شده به زبان روسی در این زمینه، که امکان بررسی دقیق تر و کامل تر واژگان اسلامی را از مؤلف سلب نموده است، آنچه که مسلم است، مؤلف در صدد پیدا کردن معادلهای دقیق برآمده است تا به اصطلاح از بکار بردن معادلهای غیر مصطلح یا «من درآوردی» دوری نماید و با توجه به شرایط و امکانات موجود امیدوار است که این اثر ناچیز بتواند به محققان و زبان آموزان عزیز در ترجمه متون اسلامی کمک نماید.

با در نظر داشتن تخصصی بودن موضوع کتاب و عدم وجود بسیاری از اصطلاحات و واژگان اسلامی در زبان روسی، ممکن است در برخی موارد، معادلهای تحت اللفظی ارائه شده باشند و با توضیحاتی نیز همراه باشند. برای درک صحیح تر بعضی از واژه ها و حتی اسامی خاص، از معادلهای مختلف آنها در داخل پرانتز استفاده شده است.

از آنجایی که اغلب اصطلاحات علوم، معارف و فنون اسلامی به زبان عربی است و به همان صورت اصلی و عربی قرن‌هاست که در سراسر جهان اسلام و مخصوصاً ایران رواج داشته است، در این فرهنگ نیز از کلمات فارسی و عربی استفاده شده است.

در خاتمه لازم می‌دانم از خانم نازیلا حاجی یوا که این کتاب را به دقت خوانده و راهنمایی‌های ارزنده‌ای در رفع نارسایی‌های آن نموده‌اند و نیز، از خانم دکتر مرضیه یحیی پور، که بخشی از آن را از نظر گذرانیده و نواقص آن را متذکر گردیده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم.

همچنین از مدیر عامل محترم انتشارات بین‌المللی الهدی جناب آقای احسان خزاعی که در تولید و طبع و نشر این اثر نهایت حوصله و همت را مبذول داشته‌اند و از زحمات بی‌شائبه سرکار خانم زهره خطاط مدیر محترم بخش تولید انتشارات بین‌المللی الهدی نیز تشکر می‌نمایم چرا که اگر تلاش بی‌وقفه ایشان نبود این اثر به این شکل و در زمان مناسب به چاپ نمی‌رسید.

سلیقه و ظرافتی که در تایپ، حروف‌چینی و صفحه‌آرایی و تولید فنی فرهنگ مشهود است، حاصل تجربه و هنرمندی خانم لیلا رئیس شقاقی و برنامه‌نویسی دقیق آن، حاصل زحمات بی‌شائبه آقای مهندس علیرضا محبت پور می‌باشد.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَ آخِرًا

حسین غلامی

استادیار دانشگاه تهران - زمستان ۱۳۸۴